

MIDVINTERLÄSNING

Mellanskikt eller medelklass

Redaktionen säger att den vill ha en extralång (»och gärna själv-ironisk, sånt går alltid hem») betraktelse till VBs julläsning. Då blir det till att välja ett stort ämne. Jag tror jag tar mellanskikten.

Jag har aldrig träffat på begreppet mellanskikt hos Marx och Engels. Naturligtvis finns det närstans hos dem, men frågan är vilken tysk term de använde. Skulle nog vilja ta reda på det, men blotta tygden hos de 42 tjocka banden i *Marx-Engels Werke* överst på bokhyllan får mej att avstå. Tyvärr har jag aldrig haft råd med registerbanden.

***

Fast jag minns inte heller termen från det tidiga sextitalets föreläsningar. Då var det ännu bara tal om medelklass och socialgrupp 2. Det var knepiga begrepp som inte blev klarare av sociologernas utläggningar.

Men så skulle vi i statistiken lära oss vad ett fyrfältsdiagram är. Föreläsaren exemplifierade med Harry Martinsons indelning av medelklassen efter variablerna bildning och piano: medelklass med bildning och piano, medelklass med bildning utan piano, medelklass utan bildning med piano samt medelklass utan såväl bildning som piano. Med ens klarade innebörden av de båda begreppen medelklass och fyrfältsdiagram.

Rolf Nilson (vpk) alluderade nyligen på Martinsons indelning i en reservation till kommunstyrelsen när borgarna ville dra in Linerofilialen. Han menade att fullmäktigeborgarna med både bildning och piano (läs Per-Håkan Ohlsson & Co) blivit överkörda av sina mer robusta och framför allt långt mer trika kolleger.

Jag visade reservationen för en borgare jag känner. Han skrattade artigt men osäkert, vilket fick mej att tvivla på hans litterära bildning. (Men jag har sett hans piano!)

***

Nu kommer jag på vad Marx och Engels måste ha använt för term. *Zwischenlager*, naturligtvis.

Mellanskiktens medlemmar är ofta svårbestämbara. Har man en vag känsla av att nån tillhör mellanskikten, kan man alltså säga att han är så där lite *zwischen*.

***

För tretti år sen fanns i Lund ungefär lika många anställda i »industri och hantverk» som i »förvaltning och offentlig service». En generation senare är de senare tre

gångar så många, och gapet ökar i rask takt.

I denna snabba förändring ser man den materiella orsaken till den väldiga utbredningen i Lund av såväl termen som företeelsen mellanskikt. Den förklarar också varför den genomsnittliga mellanskiktaren är rätt ung. En traditionell samhällsvetare skulle tala om en lokal ansvällning av yngre, bildad medelklass.

Med denna ansvällning har följt en rad intressanta bifosomen, t ex VPK Lund.

***

Men det var inte detta jag skulle tala om. Utan om att jag älskar dessa mellanskikt och deras friska ombytthet. Plötsligt blommar hela stan i violett. Plötsligt har alla mellanskiktstjejer blivit vegetarianer och spelar flöjt. Plötsligt ska alla hälla mjölk i kaffet.

»De är ombytliga i politiken också», grymtade en partiveteran när mellanskikten i början av sjuttitalet fått upp ögonen för VPK.

»I dag röd, i morgon blå. De är av tveklöst värde för partiet. Hellre mindre men bättre.» (Det sista är en biktitel av Lenin. Partiveteraner citerar Lenin utan att ange källa.)

Han hade glömt, eller förträngt, att de hederliga arbetare som partiet bestod av under glansåren kring 1945 visat sej vara de verkligt ombytliga. Från ett val till ett annat halverades kommunisternas röstetal, för att i nästa

val halveras en gång till. Och det bara för att Sovjetunionen gett »broderlig hjälp» åt ett land i Osteuropa.

***

Mellanskikten klarar av sånt mycket bättre. De är ofta, genom sin (ut)bildning och samhällsposition, överdängare på att rationalisera, dvs (bort)förklara saker.

Ta detta med Waldorf. När den lundensiske mellanskiktarens barn närmar sej skolåldern, inser han/hon ofta att det känsliga och i regel konstnärligt begåvade barnet riskerar att fara illa i den vanliga, rustika grundskolan. I stället hägrar den gamla byskolan i Hardeberga, där en tysk självavandringsspekt huserar. Kommer barnet in där lämnar föräldern vanligen det ordinarie politiska livet för att i stället köra skolskjuts, ordna basarer, fixa utställningar, trycka på anslagsbeviljande skolpolitiker osv.

Det är klart att ungen utvecklas och trivs, omgiven av sociala likar och med helengagerade för-

kraft hos de mottagligaste bland *zwischen*-folket. Tidens tecken tyder i stället på att de socialdemokratiska aktierna stiger.

Där kommer de att känna sej hemma. Skalar ni tex från socialdemokraternas kommunfullmäktige bort gruppen av bastanta medelålders herrar som kommit upp den fackliga vägen och ofta sen 20-30 år har sin försörjning genom Rörelsen, hittar ni idel mellanskikt. Och SAPs stadsdelsmöten är lika präglade av mellanskikten och deras små bekymmer som nånsin VPKs.

Denna klassidentitet utgör den säkraste grunden för ett framtida fruktbart samarbete mellan de båda arbetarpartierna i Lund.

***

Det är klart att samhället rent objektivt klarar sej fint utan studie-sekreterare, utredningsassistenter, organisationspsykologer och liknande. Men medge att Lund skulle vara bra mycket tordfögare och tråkigare utan mellanskikten. Jag älskar dem.

Fast det är klart att VPK börjat förlora något av sin attraktions-